

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

До 45-річчя заснування
кафедри української мови РДГУ

Актуальні проблеми сучасної філології

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць
Випуск XVI

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2008

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Ювілейний збірник, присвячений 45-річчю заснування кафедри української мови РДГУ, містить статті з актуальних проблем мовознавства, граматики, словотвору, лексикології, термінознавства, лінгвістики тексту, мовної освіти.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
Дійсний член Академії наук вищої школи України

Члени редакційної колегії:

1. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
2. **Гуйванок Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української сучасної мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
3. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
4. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри методики лінгвістичних дисциплін Інституту філології і журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Степанова О.І.** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 29 травня 2008 р.)

За точність і грамотність публікацій відповідають автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008.

навпаки, дивним, якщо у фокусі – екстраперцептивний тип співвідношень.

Таким чином, орієнтир і перспектива утворюють гносеологічну рамку пізнавальної позиції суб'єкта. У доповненні із системою гносеологічних посередників (умовами пізнання) така позиція фіксує вивернення повноцінної пізнавальної ситуації, остаточне осмислення якої реалізує мовна система у вигляді пропозиціональної функції, в якій аргументи представляють результат осмисленням об'єкта пізнання, а предикат репрезентує когнітивне уявлення про сам акт цього осмислення.

Методологія лінгвістики чуттєвого сприйняття декларує необхідність залучення як теоретичного, так і емпіричного підходів до аналізу мовних явищ. Встановлення факту взаємозалежності теорії та емпірії дає можливість подивитися на мову як на одну з основних констант людської когніції, яка нерозривно пов'язана з сенсорно-перцептивною здатністю та мисленням людини.

Втілення теоретико-емпіричного принципу у мовознавстві та лінгвістиці чуттєвого сприйняття зокрема ефективно реалізується на ґрунті положень філософії інтервальності, яка пропагує ідею багатовимірної реальності. Багатовимірна реальність передбачає існування об'єкта пізнання в інтервалі абстракції – іпостасі, яку об'єкт набуває залежно від обраної суб'єктом пізнавальної позиції.

Таким чином, важливим гносеологічним чинником експерієнціальної номінації стають умови пізнання. Такі умови акцентують увагу на ролі інформаційного

посередника між суб'єктом і об'єктом. В основі таких суб'єктно-об'єктних відношень лежить принцип „коректності”, „гносеологічного узгодження” того, що висуває когніція людини (у заданих умовах) і того, що репрезентує мовна система „в особі” певної лексеми чуттєвого сприйняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуссерль Э. Картезианские размышления. – СПб: Наука, Ювента, 1998.
2. Лазарев Ф.В., Литтл Брюс А. Современная эпистемология: дух и проблемы. – Симферополь: СОНАТ, 1999.
3. Лазарев Ф.В., Трифонова М.К. Философия. – Симферополь: СОНАТ, 1999.
4. Лазарев Ф.В. Философия в контексте современной культуры: от плюрализма к монизму // Ученые записки Таврического национального университета. – 2001. – Т. 13 (52). – №1. <<http://www.ccsu.crimea.ua/internet/Education/notes/edition13/13-52-n1/article03.htm>>
5. Лазарев Ф.В. Понятие относительности знания в интервальной эпистемологии // Культура народов Причерноморья. – 2002. – № 43. – С. 270–276.
6. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам о мышлении. – М.: Языки славянской культуры, 2004.
7. Никитина С.Е. Семантический анализ языка науки. – М.: Наука, 1987.
8. Новоселов М.М. Логика абстракций. – М.: Институт философии РАН, 2000.

SUMMARY

The article, dealing with methodology of perception linguistics, tackles issues of gnoseological premise of experiential nomination.

Key words: perception lexemes, experiential nomination, abstraction interval, focusing, landmark, perspective.

УДК 801.8 (054)

Тетяна СЕРБИНА

МОДИФІКАЦІЯ ЛОГОЕПІСТЕМ У ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ

У статті розглядаються питання використання логоепістем у засобах масової інформації.

Ключові слова: газетний дискурс, логоепістема, тематична, прагматична, стильова авторизація.

Характерною рисою сучасного газетного дискурсу стала глобальна авторизація, пов'язана, у свою чергу, з трьома видами „свобод”: тематичною, прагматичною

(відсутність зовнішньої обумовленості оцінки), стильовою (переважання „експресії” над „стандартом”). Інтимізація, посилення особистісного чинника у

газетному дискурсі, бажання впливати на читача так, щоб викликати з його боку певну мовну або немовну дію, знайшло своє віддзеркалення у так званій „карнавалізації мови”, „травестуванні офіційних мовних виразів” [6; 234]. Мова сучасного моменту стала предметом досліджень багатьох лінгвістів [Караулов Ю.Н. О состоянии русского языка современности. М., 1991; Ферм Л. Особенности развития русской лексики в новейший период (на материале газет). Uppsala, 1994; Русский язык конца XX ст.: 1985-1995. Под ред. Земской Е.А. М., 1996; Мова тоталітарного суспільства. Під ред. Яворської Г.М. Київ, 1995; Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи. М., 1999; Семенюк О.А. Язык эпохи и его отражение в сатирико-юмористическом тексте. Кировоград, 2001; Костомаров В.Г. Наш язык в действии. Очерки современной русской стилистики. М., 2005]. Всі вони погоджуються з тим, що в усній та письмовій публіцистиці спостерігається масова тенденція до пародіювання загальновідомих гасел, спотворення офіційних символів, пристрасть до викривленого цитування. Лібералізація норм літературної мови, вербальне розкріпачення призвели до неконтрольованої активізації в газеті розмовних елементів всіх рівнів і щонайширшого використання різного роду цитат без лапок.

Як зауважив у своїй монографії В.Г. Костомаров, „вадою сучасного мовного смаку” є те, що „поетична і духовна, учительськи реалістична і навіть просто високоетична культура слова вимивається, на превеликий жаль прихильників традиційної російської культури, з художньої літератури. Вона підміняється нескінченними іграми, анекдотами, баламученням, шуткуванням, дивацтвом, що навіть якщо і допомагає познущатися над минулим, ніяк не відповідає драматизму нинішнього буття. Мова сучасної белетристики в умовах свободи самовираження націлена лише на „свободу без обмежень” і дуже часто далека, як і зміст, що нею передається, від ідеї „заборони” усередині себе” [3: 14]. Бюрократична мова радянського періоду, його лексика і фразеологія в сучасних ЗМІ піддається всляким спотворенням, стає предметом мовної гри, карнавалізується. Абсолютно справедливою є думка проф. Земської Е.А., що саме

„советізма” у мові пострадянського суспільства використовується як найважливіший елемент пародіювання [5: 27]. Традиційні мовні засоби піддаються переосмисленню: гасла замінюються слоганами, ідеологеми змінюють оцінку з позитивної на різко негативну.

Більшість дослідників наголошують на тому, що сучасні газетні тексти мають на меті небувальне їх прочитання і розуміння. Вони характеризуються „нарощенням смислу”, містять словесну загадку, вимагають активної співучасті читача в їх декодуванні. Адекватне сприйняття словесної гри, відчуття комізму сказаного відбувається лише за умови того, що одержувач інформації розкриє, тобто відновить первинний дійсний зміст прецедентних висловлювань, а це, в свою чергу, потребує наявності у читача відповідної кількості історико-культурних знань. Автори газетної публіцистики все більше захоплюються слівесною грою, що донедавна була властива тільки художнім текстам, частіше використовують прийом алюзії. Граючись з „накопиченим цитатним фондом мови” [4; 105], вони породжують множинність значень у прецедентних висловлюваннях, надають їм нових оцінок і за рахунок цього експресивно збагачують свої тексти.

Саме таким „цитатним фондом” є логоепістеми [термін і визначення належить Бурвіковій Н.Д., Костомарову В.Г., см.: 3; 6], використання яких дозволяє багатьом журналістам створювати несподівані, яскраві образи. Логоепістема (від логос – слово, епістема – знання) – це будь-який вираз, ім'я, яке стало одиницею певного культурного знання. Сюди учені відносять „і фразеологізми, і крилаті слова, і вислови відомих людей, і знайомі рядовому носієві мови афоризми, і прислів'я, і приказки, власні імена, назви і рядки з пісень, віршів, творів художньої прози, і штампи тих або інших часів. Логоепістема, таким чином, є слідом мови у культурі або культури у мові” [3; 7].

Особливо показовими у використанні логоепістем є газетні заголовки. Більшість із проаналізованих заголовків є вторинними за своєю природою, цитатними. В сучасних газетах вони набувають незвичайної форми, стають більш насиченими, в них

гранично стисло, емко, виразно формулюється основна думка газетної публікації. Автор прагне необхідний смисл вкласти в яскраву виразну форму, заголовком привернути увагу читача, стягнути зміст всього тексту до заголовку. Для цього і використовуються логоепістемі-афористичні вислови, сентенції, фразеологізми, прислів'я, приказки, „народні” вислови, слогани тощо, як трансформовані, так і буквально відтворені. Вони зручні у використанні, виникають стереотипно і „з приводу”, не конструюються, реалізуючи, таким чином, „закон економії мовних засобів”. Граючись з логоепістемами, варіюючи їхню семантику, можна створювати дотепні парадокси, висловлювати м'яку іронію або навіть їдку критику. Наведемо заголовки лише одного номера журналу „Кореспондент” (№ 7, 2007): „БЮТ по тарифам”; „Привет, оружие!”; „Игры космополитов”; „Окно в Европу”; „Нам здесь жуть”; „Киноавилон”; „Славой – сочтемся!”; „Аморальный стимул”; „Молчание – золото”; „Не князи по грязи”; „Сказки Венского леса”; „Наше дело – труба”. Ці заголовки, як і інші, є знаками пам'яті, їх впізнавання призводить до низки асоціацій, що певною мірою ускладнює сприймання тексту. Тут використані логоепістемі: бить по карману; прощай, оружие; игры патриотов; окно в Европу; нам здесь жуть; Вавилон; сочтемся славою, ведь мы свои же люди; моральный стимул; слово – серебро, молчание – золото; из грязи в князи; дело – труба.

Аналіз мовного матеріалу показує, що більша частина заголовків – це модифіковані логоепістемі (85,7 % до 14,3 %). Серед прийомів трансформації (за класифікацією М.А. Алексєєнка [див. 1]) найбільш поширеною є субституція (антонімічна, синонімічна, паронімічна, евфемічна, метонімічна, пояснювальна тощо.): *Стихи до Киева доведут* (МК. 2–9.05.03.); *Язык из Киева уведет* (МК. 12–19.02.03.). *Пессимистическая трагедия; непедagogическая поэма* (МК. 02.05.02); *Деревенский антидетектив* (АиФ №10.03); *Две звезды, две темных повести* (КП. 10.01.03); *Когда в товарищах согласье есть* (МК. 16.04.03); *Что могут президенты?* (2000, №16, 07.); *Где тонко, там и бьется* (КП. 15.05.05); *Ирак – дело тонкое* (АиФ. №33, 03); *Свет в конце пространства* (АиФ. №40, 03); *Деньги любят счетчики* (КП. №49, 03); *О бедном бюджете*

замолвите слово (КП. №49, 03); *И ты, БЮТ?* (КП. №2.07.)

На другому місці – вставне розчленовування логоепістем за рахунок вставок-доповнень, -обставин, -означень, -підметів, -присудків: *Атлантический МИД: хорошая мина при совсем плохой игре* (2000, №51, 07.); *Разруха действительно в головах* (АиФ, №12, 07); *Бальзам на солдатскую душу* (АиФ. №10, 02); *Два театра в одном* (ЛГ, №4, 02); *Тайная вечеря Путина* (МК. 22-29.11.05); *Вечный рух Тарасюка* (Кор., №6, 07); *Не все взятки гладки* (КП. 23.06.01.); *На дне Петровки. 38* (МК. 26.02–05.03.03.); *Буратино намылил лыжи из букваря* (МК 25–2.05.02).

Багато заголовків побудовано шляхом зближення або накладення двох логоепістем: *Свободе слова – дело табак* (2000, №51, 07) (свобода слова; дело – табак); *Дамскому роману – зеленую улицу!* (АиФ. №10, 02) (дамский роман; зеленая улица); *Лучший метод защиты – все встречать в штыхы* (ЛГ. №38, 06) (лучший способ защиты – нападение; встреча все в штыхы); *Свято место медом мазано?* (МК. 21–28.02.02.) (свято место пусто не бывает; медом намазано); *Ученье – свет, но и на солнце бывают темные пятна* (МК. 17–24.01.02) (ученье – свет, а неученье – тьма; и на солнце бывают темные пятна); *Пальмовая ветвь помахала России* (МК. 30.05–06.06.02) (пальмовая ветвь; помахать рукой).

Найекспресивнішими є заголовки, побудовані за моделями відомих виразів: *Приправой блюдо не испортишь!* (МК., 4–11.12.06) (маслом кашу не испортишь); *Далек Иран от Украины, но дорог* (мал золотник, да дорог) (АиФ, № 33, 03); *Мыть или не мыть?* (быть или не быть) (АиФ, № 40, 03); *Зачем вам, Ефимыч, чужая Чечня?* (зачем вам, полковник, чужая земля?) (МК. 13–20.09.05). *Не обобщай, да не обобщен будешь* (не суди, да не судим будешь) (МК. 13–20.12.01.); *Юта да не та* (Федот да не тот) (МК. 14–21.02.02); *Мы – не они, они – не мы* (мы не рабы, рабы не мы) (МК. 19–26.02.03); *Была бы статья, а люди найдутся* (был бы хомут, а шея найдется) (МК. 26.02–05.03.03.); *Глупый турок громко плачет?* (глупый пингвин робко прячет) (КП. 23.06.06); *Мент в мента стреляет неспроста* (рыбак рыбака видит издалека) (МК. 27.10–04.11.02.03.); *Читал, уснул, проснулся – гипс*

(поскользнулся, упал, очнулся – гипс) (*АиФ №13.07.*); *Время предавать и время осуждать* (время разбрасывать камни и время собирать камни) (*ЛГ. №4.02.*)

Тенденція до руйнування стійкості прецедентних висловлювань зумовлена зростанням експресивності, домінуванням ігрових стратегій доби постмодернізму. Модифікація логоепістем вносить у тексти елемент непередбачуваності, руйнує усталені образи, позбавляє читача стереотипу сприймання.

Однак треба зауважити, що логоепістеми використовуються ЗМІ не тільки у заголовках. Оскільки вони містять культурні знання, закріплені у словах, їх активно використовують при створенні:

– народно-літературних афоризмів, що друкуються на шпальтах газет: Хорошо смеется тот, кто принимает экзамены; За рубежом врачи работают без границ, в России – без зарплаты; политика это умение выкурить трубку мира на бочке с порохом; краткость – с.т. ; обещанного три года ждут, четвертый – перевыборный;

– кросвордів: посеянная яблоком смута (яблоко раздора); от ума у Грибоедова (горе от ума); ажурный сейф для денег (чулок); обуха не перешибет (плетью обуха не перешибешь) (*МК, №15, 07.*); что почти невозможно найти в стоге сена? (искать иголку в стоге сена); его путешествие из Петербурга в Москву закончилось Сибирью (Радищев) (*АиФ, №21.07.*); месяц, который в СССР писали с большой буквы (октябрь); место остановки песенного паровоза (Коммуна); сказочник, описавший коня с физическим недостатком (Ершов) (*КП, 25.04.08.*);

– анекдотів: русский человек пользуется подземным переходом только по крайней нужде, а также по большой и малой; израильские СМИ передали, что король Саудовской Аравии Абдулла во время беседы случайно назвал Владимира Путина „Товарищ Сухов”; если после Нового года наступает Старый Новый год, то 14 апреля – День старого дурака (*МК, №15.07.*); Красота побеждает... Кто это сказал? – обратился в зал Янукович.

– Красавчег! – подумал Достоевский и перевернулся (*Кор., №6.07.*)

Перефразовування, пародіювання, словесна гра зустрічається не тільки у письмових текстах.

Пострадянська епоха породила масову пристрасть до „червоного слівця”, без якого сьогодні не можна собі уявити будь-якої комунікації. Особливо в цьому вправляються Ді-джеї музичних програм або просто ведучі, щоб зайняти ефір між музичними треками (проф. Синельникова називає їх „гарячі язички”). Декілька прикладів: *сделал дело – прикрой ветками; каждую Бабу-ягу в молодости недолюбил Иван-царевич; хочешь поприкалываться, купи себе кнопки*; із радіо-програми „Радіо-родео”: *сейчас в политике наступила „эпоха действий бабы Параски”*.

Вправляються в цьому і юмористи: наприклад, із виступів Є. Петросяна: *прежде чем найдешь свою царевну, перецелуешь немало жаб; Врешь: не уйдешь – сказал прожиточный минимум пенсии; если капля никотина убивает лошадь, то капля Ферри убивает жирную лошадь; Мальчиш-Кибальчиш предлагает интимные услуги: могу день простоять и ночь продержаться*; із виступів М. Задорнова: *„Караганда. Над роддомом: „Слава шахтерскому труду”; „полезный совет мужчинам: на чужого конька не садись – горбунком станешь”; „Из божьей искры в нем разгорелось адское пламя”; „три кита русской психологии: авось, небось и накоси-выкуси!”; „со своим самоваром путешествует только чайник!”* тощо.

Вживання логоепістем у цих випадках засноване на апеляції до „вертикального тексту”. Тому механізм сприйняття логоепістем наступний: „носій мови читає або чує одне, згадує інше, уявляє третє” [3; 10]. ЗМІ привчають читачів до мовної гри із словом, розбухують думку. Вся ця гра можлива тільки на базі стійкого і загальновідомого значення виразу, що трансформується. При модифікації актуалізується внутрішня форма логоепістеми, породжуючи нові асоціації і призводячи до появи множинності значень. Мета словесної гри з „цитатним фондом” – зсунення різних планів сприймання, створення гумористичного, пародійного ефекту. На думку І.В. Анненкової, велика кількість логоепістем у мові ЗМІ, „відображає те, що ми виявилися творцями і в той же час користувачами неоепохи культури готового слова” [2; 73].

Зафіксовані логоепістеми також були проаналізовані нами з точки зору походження. Джерелами логоепістем є: фразеологізми, прислів'я,

приказки (30,7 %); літературні цитати, назви популярних класичних і сучасних творів (26,6 %); назви художніх, теле-, відео-, мультфільмів (8,7 %); цитати із популярних пісень (8,4 %); висловлювання учених, політиків, діячів культури, політичні радянські та сучасні гасла (6,4 %); античні крилаті вирази (6 %); фрази із популярних фільмів, програм, реклам (5 %); фольклорні образи, цитати (3,3 %); жаргонні вирази (2,7 %); біблізми (2 %).

Отже, пошук експресії примушує журналістів винаходити і експериментувати, а логоепітеми легше, ніж слова, піддаються перефразовуванню та нашаруванню значень, що і робить їх привабливими для використання у сучасних ЗМІ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєнко М.А. Фразеологія ленинської речі і способи її перекладу. – Львів, 1989.
2. Анненкова І.В. Язык современных СМИ в контексте русской культуры // Русская речь, 2006, № 1. – С. 69–77.

3. Бурвикова Н.Д., Костомаров В.Г. Старые мехи и молодое вино. – СПб., 2001.

4. Каспаров Б.М. Язык. Память. Образ. Лингвистика языкового существования. М.: Новое литературное обозрение, 1996.

5. Земская Е.А. Клише новояза и цитация в языке постсоветского общества // Вопросы языкознания, 1996. – №3. – 23–31.

6. Костомаров В.Г. Наш язык в действии. – М., 2005.

7. Русский язык конца XX ст. – М., 1996.

8. Покровская Е.В. Газета в современной культурно-речевой ситуации // Русская речь, 2005. – №5. – С. 69–74.

9. Сковородников А.П. О понятии и термине „языковая игра” // Филологические науки, 2004. – №2. – С. 79–87.

10. Уртнасан Баттулга. Перифраза в воспроизводимых словосочетаниях в языке СМИ // Русский язык за рубежом, 2006. – №4. – С. 72–74.

РЕЗЮМЕ

В статті розглядається питання використання логоепітем в засобах масової інформації. Тенденцією сучасного газетного тексту є „карнавалізація” мови, пародіювання всіх можливих лозунгів, символів, відомих висловлювань і т.п. Особливо показові в використанні модифікованих логоепітем газетні заголовки, хоча ця тенденція поширюється і на народно-літературні афоризми, анекдоти, іронічну поезію і прозу. В статті наведені деякі прийоми руйнування стійкості логоепітем.

УДК 81'373=161.2+81'373=111

Світлана ПОТАПЧУК

РЕАЛІЗАЦІЯ ЯКІСНИХ ОЗНАК МОРАЛЬНОЇ ЧИСТОТИ В ПАРЕМІЙНИХ ОДИНЦЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

У статті зіставляються семантичні ознаки якості моралі в англійській та українській мовах.

Ключові слова: паремійний фонд, контекстуальні реалізації, лінгвокультура.

Критерієм моральної поведінки людини є система моральних норм і цінностей кожного етносу, відносно якої його представники оцінюють взаємовідносини як морально чисті. Мета даної розвідки – виявити і зіставити ті з них, які знайшли відображення у паремійному фонді англійської та української мов, оскільки вважається, що специфічні риси „буденної свідомості” етносу – етнічний менталітет – зберігаються у прислів'ях, приказках, різних формах народної творчості [2, с.96]. Моральні норми є неоднорідними, і

їх лінгвістичне дослідження цікаве як у практичному плані (для розуміння цінностей інших культур і навчання адекватній поведінці), так і в теоретичному (для виявлення природи збереження різних типів знання у мові) [3, с.25], що зумовлює актуальність нашого дослідження.

У сучасній лінгвістичній науці паремії розглядаються як знаки певних ситуацій, відносин між речами і властивостями речей [5, с.18]. Прислів'я і приказки виступають засобами вираження таких

ЗМІСТ

Розділ I. Актуальні проблеми синтаксису.....	3
Шульжук К.Ф. Проблема моделювання складного речення	3
Шкарбан Т.М. Часові параметри предикативних одиниць у складних конструкціях з однорідною супідрядністю	9
Давнюк С.В. Особливості використання засобів зв'язку у складних конструкціях з сурядністю і звичайною підрядністю	12
Щербачук Н.П. Функціонування суб'єктних синтаксем у семантично елементарному реченні	16
Шульжук Н.В. Фразеологізовані конструкції у структурі складного речення діалогічного мовлення.....	21
Ричагівська Ю.Є. Стилiстична багатозначність складних безсполучникових конструкцій у поетичному мовленні.....	25
Парфенюк Л.А. Словосполучення як будівельний матеріал для речення в сучасній малій прозі.....	28
Розділ II. Проблеми морфології та історії граматичних форм у слов'янських мовах.....	32
Мединська Н.М. Семантична диференціація прикметникової ознаки.....	32
Мандрик Н.В. Розвиток граматичної думки в Україні XIV–XVII ст	37
Кашуба Н.П. Варіативне керування дієслів родовим та знахідним відмінками в сучасній словацькій мові	41
Розділ III. Актуальні проблеми лексикології, лексикографії, діалектології, термінознавства.....	46
Вокальчук Г.М., Максимчук В.В. Семантичні особливості авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини.....	46
Гаврилюк Н.В. Лексикографічне опрацювання індивідуально-авторських новотворів (на матеріалі інновацій неокласиків).....	50
Тимочко О.Б. Словник авторських новотворів у поезії Грицька Чубая.....	54
Адах Н.А. Прикметникові новотвори у словнику Василя Барки	57
Кірілкова Н.В. Діалектна фразеологія Рівненщини	61
Войцешук Л.А. Афористичні вислови в мові української класичної драматургії.....	63
Совтис Н.М. Польські письменники XVI–XIX ст. з етнічних українських територій і їх роль у збагаченні словникового складу польської мови за рахунок українізмів	66
Степанова О.І. Метафора у сфері сучасної терміносистеми.....	72
Жирик О.А. Модифікація семантичної структури стилістично транспонованих термінологічних одиниць.....	75
Павлова О.І. Музична терміносистема як об'єкт зіставних досліджень.....	81
Розділ IV. Актуальні проблеми лінгвістики тексту, зіставного мовознавства	89
Деменчук О.В. Методологія лінгвістики чуттєвого сприйняття: гносеологічні передумови експерієнціальної номінації.....	89
Сербіна Т.Г. Модифікація логоепістем у газетних текстах	92
Потапчук С.С. Реалізація якісних ознак моральної чистоти в паремійних одиницях англійської та української мов	96
Чеберяк А.М. Жанрово-стильові особливості відкритого листа.....	101
Розділ V. Проблеми мовної освіти та культури мовлення.....	108
Лещенко Г.П. Основні складові комунікативної методики роботи з текстом.....	108
Свірчук Т.І. Поняття компетентності та компетенції у працях сучасних педагогів та лінгводидактів	115
Крижанська О.М. Шляхи виховання та формування україномовної особистості	122
Антончук О.М. Аналіз дисертаційних досліджень із методики навчання орфографії.....	127

Мельник Л.Л. Мовленнєва компетенція студентів-філологів I курсу в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання	131
Олексієвець Л.С. Особливості використання лексичних одиниць у діловому мовленні.....	135
Кузьмич О.О. До проблеми вивчення складносурядних речень.....	139
Мушировська Н.В. Теоретичні засади формування вмінь сприймати усне і писемне мовлення.....	142
Бобрикова Ю.В. Формування поетичної культури як джерело засвоєння високих форм мовлення старшокласників	147
Вокальчук Є.Л. Актуальні проблеми культури мови в українському спортивному теледискурсі	152
Гетманчук Н.О. Комплексне вивчення прийменника як засіб формування мовно-мовленнєвої особистості студента	156
Шевчук Т.Б. Вивчення формально-семантичних відношень між твірною і похідною основами у ВНЗ	165

Наукове видання
Актуальні проблеми сучасної філології.
Мовознавчі студії
Збірник наукових праць
Випуск XVI

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору 14.10.2008. Підписано до друку 29.05.2008.
Формат 70x100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 13,4.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови